

کرج "ریودوژانیرو" می شود

فقط در چهار دهه جمعیت کرج ۱۳۰ برابر افزایش یافت و باغات و زمین های زراعتی آن دود شد و به هوار رفت

اگر شما فردی پنجاه ساله هستید، بد نیست بدانید زمانی که ۵ ساله بوده اید، کرج فقط چهارده هزار و پانصد نفر جمعیت داشته است. اما همین کرج بیلاقی اکنون فراتر از دو میلیون جمعیت دارد.

در سال ۱۳۳۵ از آن جمعیت چهارده هزار و پانصد نفری ۵۶ و ۷ درصد به امور کشاورزی، ۲۰ و ۸ درصد به فعالیت در بخش خدمات اشتغال داشتند. اما چهل سال بعد، یعنی در سال ۱۳۷۵ مشخص شد از جمعیتی که در کرج ساکن بودند و عده آنها به دو میلیون نزدیک می شد، ۲۸ درصد در بخش صنعت، ۶۰ درصد در بخش خدمات و بقیه در بخش کشاورزی فعالیت می کردند (این آمار از بولتن شهر کرج و سیر تحول ... منتشره از سوی شهرداری کرج استخراج شده است).

استدلالی را که در مورد ریشه های این رویدادها برای شهرهایی چون تهران، اصفهان و... به کار می گیرند، در مورد کرج هم به کار برد؟ ما می توانیم خود فریبی کنیم و بگوییم تهران، اصفهان، مشهد و تبریز در زمینه اقتصاد و اشتغال جاذبه هایی داشته اند که سبب جذب جمعیت شده اند. اما کرج چه جاذبه ای داشته است؟

سیاست توسعه ای بی رویه کرج در رژیم گذشته آغاز شد، اما انتظار می رفت با سقوط آن رژیم متوقف شود، اما نشد و کرج و اقمارش (مهرشهر، گوهردشت، دهکده بیلاقی و ده هاشمیرک دیگر) به جایی رسیدند که امروز شاهدیم.

کرج ظاهری آرام دارد. اما در زیر پوسته این کلان شهر ناهنجاری هایی وجود دارد که اگر به آنها توجه نشود و اگر رشد شهر را متوقف نسازند،

روزگاری نه چندان دور وضعیتی انفجار آمیز را موجب خواهد شد.

دو مشکل اساسی و ملموس کرج عبارت است از:

۱. ناهمگونی فرهنگی سکنه آن که ناشی از مهاجر پذیری این شهر و حومه آن است و ۲. عدم تناسب امکانات فرهنگی با نیازهای جمعیت آن. برخی آمارهای مربوط به کرج که از سوی نهادهای رسمی این شهر در اختیار ماهنامه گذاشته شده، از این قرار است:

این شهر یادداشتن ۴۰۰ هزار نفر دانش آموز، حدود ۲۰۰ هزار بیکار ثبت نام شده، بین ۶۰ تا ۱۰۰ هزار معتاد و با دارا بودن ۲ زندان، تنها یک فرهنگسرای فعال، ۱۷ کتابخانه و ۲۰۰۰ صندلی سینما دارد.

مسئول فرهنگ و ارشاد اسلامی کرج ریشه مشکلات فرهنگی شهر را مهاجرنشینی و سکونت مردمانی با فرهنگ های مختلف و یافت ناهمگون شهری

بدین ترتیب، فقط طی چهار دهه جمعیت یک شهر بیلاقی و کشاورزی ۱۳۰ برابر شد و خود شهر هم از یک مرکز تولید انواع محصولات کشاورزی به صورت یک غول شهر مصرف کننده درآمد که در بین شهرهای پر جمعیت ایران مقام ششم را دارد.

رشد سرطانی کرج مانند رشد سرطانی بسیاری از شهرهای دیگر ایران نه تابع قاعده و قانونی بوده و نه کسی پروای پیامدهای ناشی از چنین رشدی را داشته است. می توان گفت تنها قاعده و قانون حاکم بر این توسعه ی ناهنجار کسب حداکثر سود بوده است. سودی که از خاکپازی و بساز و بفروشی به جیب افراد و گروه های خاصی سران بر می شده است و اکنون هم می شود.

اگر برای گسترش شهرهایی چون مشهد، تبریز، اصفهان، قم و یزد توجهات و دلایلی وجود داشته باشد که بتواند دهان هارا ببندد، برای ۱۳۰ برابر شدن جمعیت کرج آن هم فقط طی چهار دهه چه توجیهی می توان عرضه کرد؟

و فردا، اگر ناهنجاری ها و کمبودهای کرج سبب بروز بحران ها و شورش هایی کور شود، می توان همان

باغ مهر شهر (مشهور به باغ سب) از معدود باغ های باقیمانده در حومه کرج محسوب می شود که در مورد امحاء آن هم حرف ها و حدیث هایی نقل می شود. آیا ریختن زیاده های شهر در جلوی ورودی این باغ، نشانه ای از درستی شایعات نیست؟

می‌داند. وی اعتراف می‌کند که با این بافت، کار فرهنگی بسیار دشوار است، امکانات ادارات فرهنگی با نیازهای شهر هماهنگی ندارد، ادارات کرج قادر به تأمین نیاز یک جمعیت ۵۰۰ هزار نفری است نه یک جمعیت دو میلیون نفری و در صورت تداوم وضعیت فعلی، در آینده احتمال بروز بحران‌های مختلف وجود دارد. شاید به دلیل احساس همین نیاز بوده است که در اواسط تیرماه سال جاری جایگاه مدیریت سیاسی - اداری کرج از فرمانداری به معاونت استانداری تهران ارتقاء یافت.

نشانه‌هایی از بحران‌های آینده

مهاجرانی که به امید دست یافتن به یک زندگی بهتر به شهرهای بزرگ مهاجرت می‌کنند، دچار مشکلاتی می‌شوند که آمادگی رویارویی با آنها را ندارند. برخی از این مشکلات به اشکال زیرنمایان می‌شود: ۱- غیرقابل مهار شدن کودکان و نوجوانان ۲- ترک تحصیل جمعیت دانش‌آموزی ۳- اشتغال به کارهای کاذب و بی‌آینده ۴- افتادن در دام انواع فسادها اخلاقی از قبیل، دزدی، قاچاق فروشی، فحشا و مصرف مواد مخدر. اگر سازمان‌های مسوول بزهکاری‌های کشف شده و کشف نشده کرج را مورد یک ارزیابی دقیق و

علمی قرار دهند، بی‌تردید اذعان خواهند کرد اگر اقدام عاجلی انجام نشود، در آینده‌ای نزدیک کرج تبدیل به یک ریودرآنیروی دوم خواهد شد.

آمار کشف و انهدام باندهای قاچاق دختران، باندهای مختلف سرقت مسلحانه و سایر مفاسد اجتماعی در سال‌های اخیر را می‌توان به عنوان نشانه‌هایی از بروز بحران‌هایی تلقی کرد.

کرج با بحران‌های دیگری هم دست به گریبان است که یکی از آنها به اشتغال و روابط کاری مربوط می‌شود. مسوولین خانه کارگر کرج می‌گویند عدم امنیت شغلی کارگران، به ویژه کارگران قراردادی در کارگاه‌هایی با کار دایم و با دریافت حداقل حقوق که اغلب از سوی کارفرما پرداخت نمی‌شود، اخراج بی‌رویه کارگران از کارخانه‌های مختلف شهرستان و عدم پرداخت به موقع حقوق از سوی کارفرمایان به صورت امری عادی درآمده است.

در برخی کارخانه‌ها حقوق ۱۸ ماه کارگران پرداخت نشده است، حداقل ۱۰ کارخانه از این بابت وضعیت مشابه به هم دارند. شهر کرج در سال ۱۷۷ اولین رتبه را از لحاظ اخراج کارگران داشته و هم‌اکنون نیز هر روز ۲۸ نفر کارگر اخراجی برای احقاق حق خود به هیات حال اختلاف مراجعه می‌کنند. با در نظر گرفتن کارگاه‌های واقع در آبادی‌های تابع این شهرستان هر روز حدود ۵۰ نفر اخراج می‌شوند. این افراد سوای کارگرانی هستند که به دلیل عدم آشنایی با قوانین به هیات‌های حل اختلاف مراجعه نمی‌کنند. موضوع قابل توجه دیگر این که هم‌اکنون در اداره کار شهرستان حدود ۹۰ هزار بیکار ثبت نام کرده‌اند.

در مجموع حدود یک میلیون کارگر با خانواده‌های خود در شهرستان کرج ساکن هستند ولی خدماتی متناسب با این جمعیت از طرف سازمان تأمین اجتماعی ارایه نمی‌شود. وجود تنه‌انه درصد از واحدهای تولیدی استان تهران در شهرستان کرج و وجود تنها یک شهرک صنعتی منصوب وزارت صنایع و معادن و ساخت و سازهای غیرقانونی در محدوده شهری و خارج از آن و کمبود اعتبارات، مشکلات بودجه شهر را نمایان می‌سازد. ادرصد بودجه شهرداری در سال جاری چهار میلیارد و دویست میلیون تومان است که شصت درصد آن صرف از طرفی، با گسترش محدوده شهری،

حوزه کاری شهرداری افزایش می‌یابد. حتی زمین‌های بعضی از مناطق به صورت قولنامه‌ای تفکیک و ساخته می‌شوند بدون آن که هیچ‌گونه عوارضی به شهرداری بپردازند، در حالی که همین مناطق مسکونی جدید می‌باید از خدمات و امکانات شهرداری بهره‌گیرند.

ذکر این واقعیت تلخ را در همین جا ضروری می‌دانیم که فقط در ده سال گذشته بیش از ۱۰۰۰ هکتار باغ و بیش از ۱۰۰۰ هکتار زمین زروعی باقی مانده در کرج تخریب و در آنها ساخت و ساز شده است.

ناهنجاری‌های فرهنگی و

اجتماعی در کرج به آن حد از

اشباع رسیده که هر آن باید منتظر

بروز بحرانی در این شهر بود

در کرج نیز مانند بسیاری از مناطق پرجمعیت، انواع مختلف مسایل و معضلات زیست محیطی مشاهده می‌شود، اما برخی از این مشکلات فقط منحصر به کرج است. به عنوان نمونه، می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

- وجود واحدهای تولیدی - صنعتی در قلب بافت مسکونی شهرستان و نیز واحدهای غیرمجازی که در برخی از مناطق فاضلاب آنها همراه با فاضلاب خانگی در جوی آب جاری می‌شود.

- ۹ واحد تولیدی، ۱۵ واحد دامداری و ۱۳ واحد مرغداری در بافت شهر وجود دارد که تعدادی از آنها به‌عنوان ۲۰ سال پیش، زمانی که شهر گسترش نیافته بود در حومه آن احداث شده‌اند، اما اکنون در قلب شهر قرار دارند.

در مورد دیگر مشکلات شهر کرج می‌توان صفحات زیادی را سیاه کرد، اما اگر گواهی شنوا و چشمی بینا وجود داشته باشد، همین مختصر برای نشان دادن ناهنجاری‌هایی که می‌توانند به بحران‌های جدی تبدیل شوند، کافی به نظر می‌رسد. می‌توان گفت مسایل کرج به مرحله‌ای رسیده که اکنون حتی یک روز تأخیر در توجه به آنها نیز جایز نیست. در نهایت شهر کرج نیازمند مهربانی و لطف مسوولین چه شهری و چه کشوری می‌باشد و اگر فکری برای این کلان شهر کوچک نشود، باید انتظار بحران‌های سختی را داشته باشیم.

***

این گزارش با همکاری آقای رضا زلکی از ساکنان کرج تهیه شده است.

این کانال را برای انتقال آب سد کرج به مزارع و باغات حومه کرج قدیم ساخته‌اند، اما اکنون در آن فقط فاضلاب‌های مناطق مسکونی و نیز چند کارخانه قدیمی که حالا در میانه شهر پروژه‌های عمرانی می‌شود، واقعند، جاری است.